

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

12. števí.

V Ljubljani, dne 15. junija 1895.

V. leto.

Slovenci in volilna reforma.

Slovani imajo v Avstriji veliko večino, v postavodajnih zastopih so pa večidel v manjšini. V državnem zboru še pod grofom Taaffejevem, ki je veljal za Slovanom prijaznega, niso imeli večine, navezani so bili na nemške konservativce, kateri jih pa niso posebno zvesto podpirali. Vse nemške stranke gledajo v prvi vrsti le na nemške koristi. V deželnih zborih pa tudi za Slovane razmere niso ugodnejše. Slovenci imamo večino le v kranjskem deželnem zboru, poleg tega je pa v Avstriji slovanska večina le še v gališkem, češkem in dalmatinskem deželnem zboru. Celo Moravska, ki ima tri četrtine slovanskega prebivalstva, ima po večini nemški deželni zbor in po večini prebivalstva v slovanski Istri imajo v deželnem zboru Italijani večino.

Bili so pa za Slovane še žalostnejši časi. V državnem zboru so brezozirno gospodovali liberalni Nemci, naši največji nasprotniki, poleg tega sta pa celo Češka in Kranjska imeli nemško deželno-zborsko večino, v Dalmaciji so pa gospodovali Italijani.

Kdor ne pozna avstrijskih razmer, se mora pač

čuditi takemu stanju. Kaj neugodno sodbo mora imeti o avstrijskih Slovanih, da se dajo tako tlačiti Nemcem in Italijanom. Seveda, kdor pozna naše volilne rede, ta se ne bode več čudil. Schmerling je sestavljajoč jih povsod v prvi vrsti gledal, da Slovani ne pridemo do zaželjene večine. Pred vsem se je dalo veleposestvu obilo mandátov, ker večina avstrijskega plemstva je nemškega mišljenja, nadalje so se mesta nerazmerno s kmetскими občinami obdarovala z mandati, ker so bolj nemška ali italijanska, volilni okraji so se umetno razdeljevali, tako da so mnogo Slovanov priklopili nemškim okrajem, da tako njih glasovi ne pridejo do prave veljave. S tako umetno razdelitvijo okrajev se je doseglo, da na Koroškem ne moremo Slovenci zmagati z nobenim svojcem pri volitvah v državni zbor in da imamo v deželnem zboru samo dva poslanca, četudi je tretjina Koroške slovenska. Mnogo pa to pripomore, da avstrijski Slovani ostanemo v manjšini pri volitvah, ker volijo le premožnejši stanovi. Slovani so navadno po mestih revnejši sloj prebivalstva, ki ne plačuje nobenega neposrednjega davka

LISTEK.

Polikuška.

(Povest grofa Leva Tolstega.)

V.

(Dalje.)

Včasih so se tudi vanju zadržali svobodomišljeniki, kakor Kopilov in Rezun, a odgovorila sta mirno in odločno, kakor da se zavedata nedotakljivosti svoje. Če je Dutlov bil podoben kokliji, pa njegovi fantje niso bili podobni piščetom, niso ferfetali in čivkali, temveč stali so mirno za starim. Starši Ignacij je imel že 30 let, Vasilij je bil tudi oženjen, a ni bil za vojaka, Iljuška, nečak, se je bil še le oženil, bil je bel, rudeč, v prazničnem kožuhu, stal je, pogledaval na ljudi in včasih se popraskal pod klobukom, kakor bi vsa stvar se ne tikala njega, a ravno njega so hoteli iztrgati jastrebi.

— Če je moj strije bil vojak, rekel je Rezun, se pa jaz lahko odrečem žrebu. Takega zakona ni, bratec moj. Pri zadnjem naboru vzeli so Mihejičeva v vojake, njegov strije pa še domu ni bil prišel.

— Niti tvoj oče, niti tvoj stric nista carja služila, rekal je vedno Dutlov, in ti tudi nisi služil niti gospodi, niti občini, le prepiral si se, da so otroci od tebe se ločili. S taboj nikdo izhajati ne more, pa na druge kažeš, jaz sem deset let bil stotski (občinski čuvaj,) potem sem bil ključar, pogorel sem dvakrat, pa mi ni nikdo pomagal; a zato, ker je naša hiša mirna in redna, jo pa hočete uničiti? Dajte mi brata nazaj. On je najbrž ondu umrl. Sodite po pravici, po božje, ljudje pravoslavni, in ne poslušajte, kaj kak pijanec klepeče.

Ob jednom je rekel Gerosim Dutlovu:

— Ti se sklicuješ na brata, toda njega ni bila od dala občina, temveč gospôda zaradi njegove nerednosti; nanj se ne moreš sklicevati.

ali pa jako malo, dočim so pravi davkoplačevalci Nemci. Seveda kdo poreče, da je pač pravično, če imajo Nemci večjo volilno pravico, ker več davka plačujejo. Če pa stvar bolje ogledamo, pa kmalu spoznamo, da je drugačna. Država dobiva večino svojih dohodkov iz posrednjih, ne pa neposrednjih davkov, in ta davek pa nosijo tudi nepremožnejši Slovani; koliko pride užitnine, in nikdo ne more določiti, koliko je pride na tega ali onega. Sicer pa slovanski delavci s svojim delom pripomorejo nemškemu gospodarjem k plačevanju neposrednjih davkov, in zato bi jim tudi šla primerna volilna pravica.

Slovani se že skoro od začetka parlamentarnega življenja poganjajo za pravičnejše volilne rede. Koliko predlogov so že stavili v tem oziru, ali skoro vsi so bili bob ob steno. Posebno so zahtevali pravičnejšo razdelitev volilnih okrajev. Tu naj omenimo le predlog poslanca dra. Ferjančiča v državnem zboru, da se pravičnejše razdeli volilni okraj na Koroškem. Ta predlog se še ni rešil, četudi je v tem že Taaffejeva vlada bila predložila predlogo o premembni volilnega reda zbornici poslancev in se je pod sedanjo vlado v pododseku za volilno reformo izdelal drugi načrt volilne reforme.

Taaffejeva volilna reforma se na te naše želje ni ozirala, a imela je pa to dobro stran, da je jako razširjala volilno pravico v kmetijskih občinah in mestih za volitve za državni zbor. Če bi se bila izvedla, bi bili Slovani pridobili toliko mandatov, da bi ne bili več navezani na nemške konservativce. Zato je pa volilna reforma zadela na tak upor v nemških liberalnih in konservativnih krogih, da niso mirovali, dokler niso prisilili Taaffeja, da je odstopil. Obžalovati je le, da so jim pomagali v svoji lahkomišelnosti tudi nekateri slovenski poslanci, na čelu jim grof Hohenwart, kateri se kaj redkokrat spominja, da je slovenski poslanec.

Knez Windischgrätz je pri svojem nastopu obljubil volilno reformo, ki bode varovala sedanjo posest strank in ob enem uvedla pravičnejšo razdelitev okrajev. To je pa pač nekaj nemogočega in zaradi tega mi od sedanje

vlade nismo nič dobrega pričakovali, in vidi se, da s no imeli prav, da nismo gojili nobenih velikih nad

Te dni je pododsek za volilno reformo izdelal nov načrt volilnega reda. V sedanjih skupinah pušča vse pri starem, torej o kaki novi razdelitvi okrajev ni nobenega govora. Samo malim davkoplačevalcem hočejo dati 34 poslancev, delavcem pa 13. Slovenci od teh mandatov dobimo le jednega, namreč mandat malih davkoplačevalcev na Kranjskem. Na Štajerskem bi mali davkoplačevalci vseh mest v deželi volili jednega poslanca in mali davkoplačevalci vseh kmetijskih občin pa jednega poslanca. Oba boleta torej gotovo Nemca. Na Tirolskem, kjer volijo tudi mali davkoplačevalci dva poslanca, se ni delalo razlike mej kmetijskimi občinami in mesti, temveč se je dežela tako razdelila v dva okraja da obe narodnosti dobita po jednega poslanca. Pravično bi to bilo tudi za Štajersko, in je vlada s tem, da se na Štajerskem ni oziralo na različje narodnosti, le pokazala svojo nenaklonjenost Slovincem. Na Koroškem volijo vsi mali davkoplačevalci vkupe in torej tudi Slovenci ničesa ne pridobimo. V delavski skupini so pa mandati tako razdeljeni, da Slovenci ne dobimo nobenega poslanca. Nova volilna reforma bi naše stanje le oslabilala. Sedaj pride na vsacih 25 poslancev jeden Slovenec, potem bi pa prišel, ker se število državnih poslancev pomnoži na 400, šele na 27 poslancev jeden Slovenec.

Poleg tega pa preti še druga nevarnost. Sedaj imamo Slovenci upanje, da v štajerskih mestih in koroških kmetijskih občinah pridobimo čez čas dva ali tri mandate, kajti razmere se za nas vidno boljšajo. Vlada in liberalci pa hočejo nekaterim manjšim davkoplačevalcem - volilcem za nekatere krajcarje znižati davek, da le pridejo ob volilno pravico v sedanjih volilnih skupinah. Ti davkoplačevalci so Slovenci, in če je zgubimo, pa moramo popustiti vsako upanja na kako pridobitev na Štajerskem in Koroškem. Naši poslanci na Dunaju zahtevajo, da bi se toliko ponižali vsi davki za volilno pravico v mestih in kmetijskih občinah, da ti volilci ne

Še Gerosim ni končal, že je nevoljno začel govoriti rumeni in dolgi Teodor Medničij, stopivši naprej: — Če gospôda dá, kogar hoče, potem naj pa izbira občina. Občina je odločila, da pojde tvoj sin, a če nočeš, prosi gospo, ona morda ukaže, da naj jaz dam jedinega sina. Kakšen zakon je to, dejal je nevoljno. — Mahnil je z roko in stopil na prejšnje mesto.

Rudečelasi Roman, katerega sin je bil namenjen za vojake, je vzdignil glavo in rekel: — Tako, tako je! — in z pet je šel na stopnice.

Pa to še niso bili vsi glasovi, ki so hkratu govorili. Razen teh, ki so zadej govorili o svojih stvareh, tudi blebetači niso pozabili svoje dolžnosti.

— Pravoslavni ljudje, rekel je mali Židkov, ponavljajoč Dutlova besede, zares je treba po krščanski soditi. Bratje moji, le krščanski sodite.

— Treba je soditi po vesti, moj ljubček, rekel je dobrušni Hrapkon, ponavljajoč besede Kopilova in cukajoč

Dutlova za kožuh, — to je bila volja gospôde, ne pa občinska odločba.

— To je res, pritrdili so drugi.

— Kdo je pijanec? zakričal je Rezun, mari si me ti napojil, a naj mi tvoj sin očita da sem pijanec, ko njega pijanega pobirajo po cesti? Bratje, čas je, da se odločimo. Če že hočete Dutlovo prizanesti, ne odločite le tistih, ki imajo po dva sinu, temveč še take, ki imajo le po jednega, in on se bode vam smejal.

— Dutlov naj gre, kaj bomo še govorili.

— Seveda morajo tisti prej žrebat, ki imajo po tri sine.

Kaj pa odloči še gospa, Jegor Mihajlovič je rekel, da so hoteli dati jednega od graščine, rekel je neki glas.

Ta opazka je nekoliko pretrgala prepir, a kmalu se je začel znova o osebnostih.

Ignacij, o katerem je Rezun trdil, da ga pijanega pobirajo po cestah, je jel dokazovati Rezunu, da je tesarjem ukradl žago in svojo ženo skoro do smrti pretepel.

zgné volilne pravice; vlada in liberalni Nemci pa o tem nečejo ničesa slišati. Iz povedanega je jasno, da je nameravana volilna reforma v zvezi z davčno reformo nova nevarnost za nas Slovence in da je dolžnost vseh naših

poslancev, da napnó vse sile, da je onemogočijo, naj pride karkoli hoče. Predlagani načrt novega volilnega reda pa tudi jasno kaže veliko napako tistih slovenskih poslancev, ki so vrgli grofa Taaffeja.

Potres.

Državni zbor je že dovolil petindvajsetletno oproščenje davka za tista nova poslopja v Ljubljani, ki se zidajo na mestu dosedanjih porušenih in pa za tiste, ki jih zidajo posestniki sedanjih porušenih hiš drugje v obsegu dosedanje hiše, ako jim ni dovoljeno zidati na sedanjem mestu. Za druga nova poslopja v Ljubljani dovolilo se je osemnajsetletno oproščenje. Pri tej priliki je jeden poslanec opozoril na to, da so v Ljubljani stavbeni mojstri sklenili poseben kartel, da odirajo prebivalstvo. Zidarje zaračunavajo hišnim posestnikom po 2 gld. 80 kr., dajo pa jim po 1 gld. 60 kr. Ravno tako so podražili stavbeno gradivo. Vlado je pozivljaj, naj pridobi stavbene mojstre iz drugih krajev, da pojdejo v Ljubljano.

V ponedeljek dne 10. t. m. zjutraj ob polu deveti uri čutil se je v Ljubljani precej hud potres. Opeka je letela s streh. Ljudje so bežali iz hiš, delavci pa so jo popihali od dela. Težko je bilo pregovoriti zidarje, da nadaljujejo popravljjanja. V šolah je bila nastala velika zmešnjava. Otroci so se morali izpustiti domu. Misli se vsled tega ustaviti pouk na ljudskih šolah.

Potres se je čutil tudi na deželi. V Lukovici so čutili blizu tako močen potres, kakor na velikonočno nedeljo. Poslopja je novič poškodoval. Na Igu so ljudje bežali iz hiš.

Pri Devici Mariji v Polji majala so se najtrdnjéša poslopja. Otroci v šoli so kar tulili. Nekaj jih je siloma ušlo iz poslopja, druge je bilo težko pridržati.

V Homci se je močno zibala zemlja. Pri mrtvašnici je odstopil strop. Opeka je letela s streh.

V Cerkljah je bil v ponedeljek dné 10. t. m. ob 8. uri 36 minut zjutraj jako močan, kakih 5 sekund trajajoč, valovit potres, ki je ljudi silno prestrašil. Domačini pravijo, da je bil to najhujši potres za prvim velikonočnim sunkom. Vsled zadnjega potresa odkrúšilo se je po hišah nekoliko ometa; celo nove razpoke nastale so v zidovih. Razpokala je na novo župna cerkev in cerkev v Češnjevku. Mej potresom so zazvonili zvonovi. Vender, kakor rečeno, posebne škode ni provzročil. — Ljudje, ki so delali na polji, pripovedujejo, da se je zemlja tako zmajala pod nogami, da bi bili skoro popadali na tla. Kozolci nagibali so se skoro za dva metra v stran. Tudi cerkveni zvonik se je nagnil precej izdatno sedaj na jedno, sedaj na drugo stran. — Neka žena, ki je bila v gozdu v Reki, pripovedovala je, da so se skale odtrgavale in z velikim bobnenjem drville v dolino.

V Šent Juriju pobegnili so mej potresom ljudje iz hiš. Tudi tukaj je potres zapustil nekoliko manjših sledov.

V Šmartnem pod Šmarno Goro je ob potresu letel omet od zidovja. Druge škode pa potres ondu ni napravil.

V Tunjicah čutili so dva močna sunka. Stare razpoke pri cerkvi, župnišču in zasebnih hišah so se še razširile. Odpadlo je mnogo ometa.

Močan je bil tudi potres v Postojini. Pri okrajnem glavarstvu so popravljali dimnik in so se zidarji morali močno prijeti, da jih ni pometalo na tla. V neki hiši je močno poškodovana peč. Tudi več stvari je na tla popadalo.

— Kdo je ukral?

— Ti si ukral, je pogumno odgovoril krepki Ignacij in stopil bližje k njemu.

Kdo je ukral? kričal je Rezun.

— Ne ti! kričal je Ignacij.

Za žago prišel je pogovor do ukradenega konja, na vrečo z ovsom, na neki del vrta v vasi in na neko mrtvo truplo. Tako strašne reči sta si drug drugemu očitala, da bi oba po zakonu morali poslati v Sibirijo vsaj v naselitev, če bi le stotina tega bila res.

Stari Dutlov je pa v tem izbral drugi način zagovarjanja. Ugajalo mu ni sinovo kričanje in rekel mu je: „Nehaj, nehaj govoriti!“ Sam je začel dokazovati, da trojniki niso le tisti, ki imajo vkupe tri sinove, temveč tudi taki, ki so se že razdelili. Pokazal je na Starostina, da torej tudi taki se morajo udeležiti žrebanja.

Starosta se je malo zasmejal, zakašljaj in pogladil brado kakor bogat kmet in odgovoril: Tukaj ima odlo-

čevati gospóda. Če je to zaslužil njegov sin, bode njega oddala v vojake.

Zastran poslednjih rodbin je Gerosim tudi pobijal mnenje Dutlova, in opomnil, da bi se razdelitev ne bila smela dovoliti, kakor je bila navada pri starem gospodu, ko še samim po maline niso pustili hoditi, a sedaj pa ni moč dajati jedinih mož iz rodbin.

— Mari so se ločili iz nagajivosti?

— Zakaj jih sedaj hočete uničiti? zaslišali so se glasovi razločenih in blebetalci so potegnili ž njimi.

— Pa kupi vojaškega novinca, če ti je drago. Bodeš že zmogel! rekel je Rezun Dutlovu.

Dutlov je obupan zapel kaftan in stopil za druge kmete.

— Ti si pač štel moje denarje, rekel je zlobno in poslušajmo, kakšno poročilo prinese Jegor Mihajlovič od gospe.

(Dalje prihodnjič.)

S streh je letela opeka tudi v Naklem. Omet je odletel od zidovja, a posebne škode pa ni.

V Rečici v Gorenji Savinski dolini bil je ob 8. uri 35 minut zelo močan potres, ki je trajal 6 sekund. Poslopja so precej razpokala, ljudstvo je bilo zelo zbegano.

V ponedeljek je bil tri četrt na deveto uro zjutraj v Mengišu jako močan, menda vertikalni sunek, ki je prestrašil ljudi in na poslopih napravil nove razpoke. Tudi nekaj dimnikov je padlo. Ljudje so prestrašeni bežali iz hiš. Delavke so ostavile tovarne. Šolarji hoteli so po kakati skozi okno, morali so jih spustiti domov.

V Selcih se je ob 8 uri 40 minut čutil zelo močan, z gromenjem spremljajoči, kakih 5 sekund trajajoč potres. Od velikonočne nedelje ni bilo nobenega tako močnega. Ljudje so se zelo prestrašili. Šolski otroci bežali so preplašeni iz šolskih soban. Pri zidovju, katero je bilo prej od poprejšnjega potresa, malo razpokano, so se razpoke povečale.

V Kamniku je opeka močno letela s streh. Hiše so dobile več novih razpok.

Kakor se nam poroča, čutil se je sunek tudi v Kropi, v Breznici, v Brazlovčah, v Zagorju ob Savi, v

Rušah pri Mariboru, v Logatcu in v Celju, a škode ni nikjer nič povzročil. V Trstu čutili so še dosti lahek potres zjutraj ob 1. uri 50 minut, v Gradiški pa hud sunek malo pred polu tretjo uro zjutraj. Tisti dan v jutro in dopoldne čutili so tudi močan potres v Tridentu na Tirolskem in vsi adriški dolini, dalje v Modeni in Veroni.

Potres v Florenci na Laškem, ki se je pojavil v četrtek dne 6. junija zjutraj ob polu 2. uri z močnim sunkom, za katerim sta bila še dva bolj rahla, je povzročil velik strah in naredil zopet nekoliko škode. Neko staro, že pri prvem potresu poškodovano hišo v Via Ognisanti, so morali sprazniti, druge škode menda ni bilo v mestu. Pač pa so se v okolici zrušile nekatere koče in je bilo v Grassini poškodovanih nekaj hiš. Ljudje so v mestu bežali iz hiš na javne prostore. Vse gostilne in kavarne so ostale odprte tudi v petek celo noč, kazine in javni vrtovi so bili razsvetljeni, fjakarji vsi na svojih prostorih, gasilci in vojaki pripravljeni. Noč je pa minula mirno. Geodinamik prof. Bertelli tolaži prebivalstvo, naj bode mirno, in zagotavlja, da novi sunki, tudi, če bi se ponavljali, ne morejo biti nevarni. Prebivalstvo se je res pomirilo.

Politični pregled.

Državni zbor še ni začel razpravljati proračuna, četudi bi bil pri rednem gospodarstvu moral biti rešen že pred novim letom. Vlada bi rada, da ga državni zbor reši še ta mesec, to je, da se jej brez vsake razprave vse dovoli. To pa ne bode šlo. Vlada bode prisiljena prositi, da se jej še podaljša za nekatere mesece začasno dovoljenje pobiranja davka. Nekateri poslanci so že zahtevali, da se dovoli začasno pobiranje davkov vladi še za bodočih pet mesecev in potem pa pojde državni zbor na počitnice. Jeseni naj bi pa rešil dva proračuna. Vlada se pa temu ustavlja. Govori se celo, da odstopi, če se še poletu proračun ne reši. Žaloval bi po njej pač redkokdo, če tudi Slovani ne pričakujemo, da bi že sedaj za knezom Windischgrätzom kaj boljšega prišlo.

Delegacije. Minoli teden, v četrtek, sta se sešli delegaciji na Dunaju. Delegaciji sta zboru, ki imata določevati o stvareh, ki so skupne obema državnima polovicama. Avstrijska in ogerska delegacija zborujeta vsaka posebej, a gledati morati, da se dosežejo jednaki sklepi. Ko bi to ne bilo mogoče, pa imati skupno sejo, pri kateri se pa samo glasuje. Zborujeta jedno leto na Dunaji, drugo leto v Budimpešti. Letos zborujeta na Dunaji. Predložil se je jim skupni proračun, ki kaže 156,291.463 gl. potrebščin in le 2,692.175 gld. dohodkov. Primankljaj plačati obe državni polovici in sicer 70% naša državna polovica in 30% ogerska. Mej omenjenimi potrebščinami je 150,185.961 gld. potrebno za vojaščino, kake 4 milijone več kakor lani. Mej drugimi mislijo napraviti več novih pušk, da dobé repetirke topničarji, pijonerji in vozništvo. — V nedeljo je cesar vsprejel delegaciji in v

svojem govoru naglašal dobre odnose z vsemi državami in da se bode vlada držala še nadalje dosedanje politike, da se ohrani mir.

Ministerska kriza. Mej levičarji in konservativci je silno nasprotje zaradi volilne reforme. Konservativci so odločno za to, da se razdeli nova volilna kurija v dva razreda, a liberalci pa ravno tako odločno zahtevajo, da naj mali davkoplačevalci in delavci vkupe volijo. Pač so pa konservativci voljni privoliti, da se pomnoži toliko število poslancev volilnega razreda delavcev, da bodo v vsaki deželi delavci volili vsaj jednega poslanca. Tega pa konservativci ne zahtevajo iz prijateljstva do delavcev, temveč zaradi tega, ker so prejšnja leta vedno zagovarjali pravice posamičnih kronovin in zato ne morejo sedaj več kronovin kar vreči v jeden volilni razred. Upanja ni, da bi se mej liberalci in konservativci doseglo kako sporazumljenje in je zato pričakovati, da jeseni pride zaradi volilne reforme do ministerske krize ali pa do razpusta državnega zbora. Kdo bo sestavil novo vlado, se sedaj še ne vé. Liberalci rinejo naprej barona Chlumekkega, a njih želja se pač ne izpolni.

Armensko vprašanje. Velevlasti so zahtevale od turške vlade, naj imenuje za Armenijo guvernerja vselej v sporazumljenju z velevlastmi. Nadalje so zahtevale pomiloščenja za Armence, ki so obsojeni zaradi političnih zločinov, ali ki so zaradi tacih zločinov v preiskavi, da se dovoli povrnuti se vsem iztirancem in izselivšim se Armencem, da se preiščejo vse ječe, imenuje posebna komisija, ki bode nadzorovala izpeljavo teh reform, in osnuje stalni armenski odbor v Carigradu. Velevlasti so zahtevale odškodnino za poškodovane Armence, urejenje

prestopa iz jedne vere v drugo, da se točno izpolnjujejo pravice dane Armencem. Vlasti so zahtevale, da se nastavi po uradih polovica kristijanov in pa osnuje žandarmerija iz polovice kristijanov. Turška vlada je pa odgovorila, da ne more izvesti teh reform, temveč hoče samo zboljšati upravo vse države. Vlasti so na to znova zahtevale od Turčije, da izvede, kar od nje zahtevajo. Vsled tega je odstopil veliki vezir Djelad paša in postal Sajd paša veliki vezir. O tem se govori, da je prijazen Rusiji.

Italijanska zbornica se je sešla v ponedeljek. Zborovanje se je otvorilo s prestolnim govorom, kateri napoveduje razne socialne reforme. Tacih reform je pač treba v Italiji, posebno je potrebno premeniti gospodarske

razmere italijanskega kmeta. Ta stvar je pa preveč težavna in dvomimo, da bi jo hotela in mogla izvesti sedanja italijanska vlada. Več poslancev ni bilo pri čitanji prestolnega govora, ker so republikanskega mišljenja.

Bolgarija. Bivši ministerski predsednik Stambulov je hotel potovati v inozemstvo, a se mu je zabranilo, ker ga mislijo tožiti zaradi rušenja ustave in poneverjenja državnih novcev. Zbornica posebno sili na to, da se Stambulov toži, vladi bi bilo ljubši, da se ne, a se zbornici ne upa ustavljati. Mnogim sedanjim ministrom bi ne bilo po volji, če se toži Stambulov, ker so bili sodelovalci v njegovem ministerstvu in bi jih Stambulov delal soodgovorne za vse nepravilnosti.

Slovenske in slovanske vesti.

(Stolica za slovenščino.) Poslanec Klun je predlagal v proračunskem odseku državnega zbora, da naj se osnuje v Gradcu profesura za slovenščino. Upati je, da se ta želja uresniči, ker jo je podpiral tudi poročevalec Beer in se je obljubil nanjo ozirati naučni minister.

(Deželni zbor), ki se snide prve dni julija meseca v izredno posvetovanje in sklepanje, bode zboroval, kakor je sedaj definitivno določeno, v dvorani na starem strelišču.

(Družba sv. Cirila in Metoda.) Vsled nesreče, ki je zadela velikonočne praznike Ljubljano in nekatere druge kraje na Kranjskem, so se dohodki družbe sv. Cirila in Metoda jako pomanjšali, da, skoro popolnoma so zaostali. Njeno premoženje se je pomanjšalo na 7000 gld. Bati se je, da družba pride v velike zadrege, kajti njeni zavodi jo veliko stanejo. Osnova toliko potrebne slovenske šole v Velikovcu na Koroškem se bode zakasnela. Vsem rodoljubom torej priporočamo, naj nikar ne pozabijo te eminentno važne družbe. — V tem, ko je družbino gibanje na Kranjskem skoro popolnoma prenehalo, delujejo marljivo koroške podružnice. Dne 26. maja je podružnica za Tolsti Vrh in okolico imela shod na Brodu pri Dravgradu, ki se je sijajno obnesel. Gospoda Kandut in Podgorc govorila sta o šolskem vprašanju in narodno-gospodarskih stvareh. Vsi udeleženci so govornika z velikim zanimanjem poslušali.

(Stare najdbe.) Gospod Jernej Pečnik je v Brezju pri Mirni Peči začel kopati novo gomilo, ki ima zopet bogate mrliče. Pri prelaganju klanca „Gobovec“ mej Brezjem in Podbrezjem našli so v neki skalnati luknji mnogo rimskega denarja iz drugega in tretjega stoletja.

(Celjsko vprašanje.) Še vedno ni rešeno vprašanje o celjski gimnaziji. Nemška zedinjena levica še vedno vse sile napenja, da bi preprečila osnovo dvojezične gimnazije v Celji. Posebno je skušala Poljake pridobiti na svojo stran. Proti Poljakom je levica posebno naglašala, da bi se ne ujemalo z načelom deželne samouprave, ko bi se osnovala gimnazija, proti kateri se je izrekel štajerski deželni zbor. Poljaki namreč odločno zagovarjajo pravice deželnih zborov. Jeden poljskih poslancev se je

dal zapeljati, da je spisal neki članek proti dvojezični gimnaziji v glavno levičarsko glasilo, a večina poljskega kluba je pa obsodila postopanje tega poljskega poslanca, kateri se imenuje Gnięwosz. Posebno bivši minister Zaleski mu je nekaj resnih besed povedal. Ker se Poljaki ne dajo od levičarjev zapeljati, imamo nekaj upanja, da se to vprašanje reši ugodno za Slovence.

(Kmetijske družbe podružnici) sta se osnovali v Poljanah nad Škofjo Loko in v Izlakah.

(Zveza koroških posojilnic.) Dne 20. t. m. imajo nemške koroške posojilnice v Celovcu shod, da osnujejo svojo zvezo. V to zvezo pa vabijo slovenske posojilnice. Slovenske posojilnice mislimo, da se ne bodo zaplele v zvezo, v kateri bodo imeli prvo besedo naši narodni nasprotniki, in se bodo trdno držale zveze slovenskih posojilnic v Celji.

(Občinske volitve na Koroškem.) Pri občinskih volitvah v Bilčovsu, ki so se vršile dne 28. novembra, je bila narodna stranka zmagala v prvem in v drugem razredu, v tretjem pa so na tistem delujoči nasprotniki spravili tri svoje može v zastop. To jih je naredilo preširne, da so se pritožili zoper volitev. Vlada jo je res razveljavila, a pri novi volitvi 28. m. m. je narodna stranka zmagala v vseh treh razredih. Tudi zoper občinske volitve v Medgorju, kjer je narodna stranka zgolj iz dobrote volila dva nasprotnika v odbor, so se ti nasprotniki pritožili, a deželna vlada je pritožbo odbila.

(Občinske volitve v Podgradu) so razpisane na dan 2. in na dan 6. julija. Od vlade imenovani upravitelj županstva, Š. Zadković, ni dovolil poslancu Jenkotu, da bi si bil zapissek volilcev prepisal. To pové dovolj, kaj se namerava.

(Posojilnico) snujejo rodoljubi v Sežani. Dne 4. junija je bil ondu v ta namen sklican prvi shod. Na tem shodu je na tem polju izvedeni nadzornik slovenskih posojilnic g. Ivan Lapajne s Krškega pojasnjeval važnost tacih zavodov. Posojilnica se bode osnovala na podlagi neomejenega poroštva, da se lažje dobi denar. Neomejeno poroštvo je zagovarjal posebno odvetnik dr. Gregorin,

dokazuje, da v neomejenem poročstvu ni nobene nevarnosti, kajti dosedaj še ni propala nobena taka posojilnica. Prvi dan je pristopilo 10 zadružnikov.

(Krajevne razstave), oziroma ogledovanja goveje živine, bodo za to leto na Štajerskem: Za Spodnje Štajersko v Ptui, za Srednje v Radgoni in za Gornje Štajersko v Judenburgu.

(Slovenske šole v Gorici.) Dne 26. m. m. bode pred upravnim sodiščem na Dunaju razprava o pritožbi goriške mestne občine proti ukazu učnega ministerstva, da mora osnovati v Gorici slovensko ljudsko šolo. O tem ni dvombe, da se bode razsodba za Slovence ugodno glasila, a s pritožbo je mesto osnovo le zavleklo. Upamo, da dobimo vsaj s prihodnjem šolskem letom slovensko šolo v Gorici, če tudi se je deželni šolski svet izrekel za odložitev osnove slovenske šole v jedni zadnjih sej, češ, da bi se ž njo preveč razburilo prebivalstvo.

(Vinorejsko društvo) osnovalo se je v Brdnu na Goriškem. Delokrog se mu je razširil tudi na sadjarstvo.

(Krški škof) je izdal pastirski list, v katerem ostro graja politično agitacijo mlajših duhovnikov. Poslednji čas se je izdalo že nekaj tacih pastirskih listov, a slučajno se duhovnikom prepoveduje le ondu politična agitacija, kjer je Slovencem v korist. Proti slovenski narodni stranki je pa agitacija povsod dovoljena.

(Stoletnica Pavla Josipa Šafařika.) Dne 13. maja je minulo 100 let, kar se je v borni slovaški vasi Ko-

belárovo rodil velik slovanski jezikoslovec in zgodovinar Pavel Josip Šafařik. On spada mej tiste može, ki so v prvi polovici sedanjega stoletja probujevali slovanske narode v Avstriji. Stoletnica Šafařikova se je proslavljala z raznimi slavnostmi.

(Triinšedemdesetletni rojstni dan) je praznoval dne 23. m. m. v najožjem krogu svojih prijateljev vodja hrvatske stranke prava dr. Anton Starčević. Na mnogaja ljeta!

(Poljska gimnazija za ženske.) V Levovu otvori se to leto šestrazredna gimnazija za ženske. Vanjo se bodo vzprejemale le take gojenke, ki so dovršile že vsaj dva razreda meščanske šole.

(Gališki židje) so dosedaj pri raznih volitvah podpirali Poljake. Sedaj so pa osnovali še svoje politično društvo in pri prihodnjih državnoborskih volitvah postavijo svoje kandidate. Ker je v nekaterih krajih v Galiciji nad polovico židov, ni dvomiti, da spravijo nekaj svojcev v zbor.

(Grof Lev Tolstoj), slavni ruski romanopisec, ki je spisal tudi povest, katero mi prinašamo v slov. prevodu v podlistku, je, kakor se poroča iz Moskve, opasno zbolel na svojem posestvu Jasnaja Poljana.

(Platon Pavlov †.) V Peterburgu je umrl te dni znani ruski zgodovinar Platon Pavlov v 72. letu svoje dōbe. On je prvi ustanovnik takozvane nedeljske šole za narod, ki so ljudsko naobrazbo izdatno pospeševale.

Razne vesti.

(Nezgode.) Dne 31. maja splašili so konji gospoda Goršeta v gozdu blizu Vevč ter povozili neko dekle z letoletnim otrokom. Dekletu je zlomilo desno roko in jo poškodovalo po obrazu, otroku pa je zlomilo jedno nogo in hudo ga poškodovalo na glavi. — Dne 24. maja našli so mrtvega 44letnega dninarja iz Rovt nad Logatcem. Nesrečnej ni imel nobene rane. — Dne 2. t. m. sta pri Judenburgu na Štajerskem vkupe trčila dva vlaka. Dva vagona sta se razbila. Čudno je, da se ni nihče poškodoval, da si je bilo v enem vlaku nad 300 potnikov. — V Rečici pri Celju se je Josipini Zavalovšek v sušilnici, kjer je imelo neko opravila, vnelo prevodo in njena obleka. Opekla se je tako, da je vsled opeklin kmalu umrla. — V premogokopu pri Medvodah se je ponesrečil delavec Fr. Hafner iz Zapog. Zadel ga je ročica, katero je prehitro izpustil. Umrl je zapustivši vdovo s tremi otroki. — Zidar Monaco z Laškega je popravljal dne 5. t. m. okna pri skladišču kamnoseka Vodnika v Koldvorskih ulicah. Pal je tako nesrečno z odra, da so težko poškodovanega morali prenesti v bolnico. — Pri Ormožu je ubila strela tri kosce, ki šo šli vedrit pod neko drevo.

(Iz Moravč) se nam piše: Blagovolite vzprejeti nekoliko vrstic iz naše sicer krasne, a malokdaj kaj v Vašem cenjenem listu omenjene doline. Čutili smo pri nas te dni več rahlih sunkov. Jdnacega pa, kakor je je bil dne 10. junija, tri četrt na 9. uro dopoldne, čutili nismo od velikonočnih praznikov. Grozno bučanje naznanilo je, da pride. Zemlja se je valovito močno zazibala. Od poprejšnjih sunkov zelo poškodovanega gradu Zalilog, oddaljenega kacih 5 do 6 minut, slišalo se je močno pokanje zidu in vezi. Izvedel sem, da se je zopet porušilo

nekoliko stropov. Otroci, ki so bili ravno v šoli, rinili so z velikim krikom in vikom na prosto, tako, da so učiteljico potisnili k tlom. Nekateri so milovali svoj rojstni dom, rekoč: „Gotovo se podira naša hiša, ko se vže tukaj tako stresa“. Opeka raz streh in omet od stropov letelo je na tla. Špranje od prvih sunkov so se razširile in mnogo novih razpoklin povzročil je ta novi sunljaj.

(Tatvine.) Zaprli so v Ljubljani dne 2. junija Jožefa Ovna, ki je na sumu, da je ukral Marijani Oven v Podutiku 60 gld. — Ravno ta dan so zaprli petnajstletnega postopača Poldeta Jereba iz Ljubljane, ki je ukral Mariji Erjavac uro z verižico, tri prstane in naročnico, vse vkupe v vrednosti 27 gld. Da bi od sebe odvrnil sum, je sam prinesel verižico na magistrat, češ, da jo je našel. Izvedelo se je pa, da je druge stvari prodal v Kranju in denar skril, zato je so ga izročili sodišču.

(Požari.) Dne 31. maja je v Dolenjem Zemonu pogorelo sedem hiš. K sreči ni bilo vetra, ker sicer bi gotovo bila pogorela vsa vas, ker so vse hiše krite s slamo. Da se ogenj ni razširil sta posebno pripomogla trnovsko in bistriško gasilno društvo. — Dne 4. junija ob jednajstih dopoldne jelo goreti v Mostah pri Ljubljani v skednju posestnice Antonije Mlinar. Požar je uničil 3 hiše in napravil mnogo škode. Živino so rešili. Zažgal je neki berač iz neprevidnosti, kadeč tobak. — V Vodica je pogorel županu čebelnjak. Zažgal je Jože Drešar, katerega so že zaprli. — Dne 6. t. m. je bilo začelo goreti v skladišču stekla tvrdke Zennero in Gentili v Trstu. Gasilci so imeli težavno delo, kajti bil je v skladišču pregost dim. Z nenavadnim pogumom so udrli nekateri gasilci v skladišče, da najdejo mesto, kjer gori. Bilo je

silno nevarno, ker so vse police že gorele. Ljudje so bili silno prestrašeni zaradi prasketanja, katerega so prouzročali vodni curki padajoči na razbeljeno steklo. Dim je napolnil vse ulice. Ljudje so bežali iz hiše, v kateri je gorelo. Dva gasilca bi se bila kmalu zadušila, tretji se je na roki poškodoval. Vse tri so odpeljali na zdravniško postajo. Sedem žensk je omedlelo. Škoda je velika, kajti v skladišču je bilo kacic 30 vagonov blaga. Samo uničeno zrkalno steklo je bilo vredno 20.000 gld.

(Silna toča na Rumunskem) je provzročila okolu treh milijonov frankov škode. Mnogo ljudij in živali je bilo ranjenih.

(Plaz.) Pri Sv. Petru pod Svetimi Gorami v sodnjem okraju Kozje so se na hribih, mej katerima teče Sotla — ta dolina se zove Zelenjak in deli Štajersko od Hrvatske — pokazale na terenu, širokem kakih sto metrov, velike pokotine in so se jeli udirati manjši plazovi. Ker se je prebivalstvo štajerskih vasij Sv. Peter, Hrastje in Bistrica ter hrvatske vasi Klanjec in Tuhelj balo, da bi nastala povodenj, ako bi se udril plaz in zasul strugo, po kateri teče Sotla, prišla je 24. m. m. na lice mesta posebna komisija iz Klanjca. Preiskava je dognala, da je strah prebivalstva opravičen. Komisija je odredila vse, kar treba, da se prepreči povodenj, ako bi se plaz udril.

Obrtniki in volilna reforma.

Davna želja obrtnikov je, da bi se razdelili trgovska in obrtna zbornica ali da bi vsaj trgovski in obrtni oddelki sedanjih zbornic za-se volili za državni in deželni zbor. Sedaj večina trgovskih zbornic voli za poslanca može, ki zastopajo le interese trgovine. To se je videlo pri vsej obrtniški zakonodaji, kjer so najbolj nasprotovali baš zastopniki trgovskih zbornic. Obrt torej kot tak ni zastopan, pač pa trgovina.

Pričakovali smo, da se bode na to oziralo pri volilni reformi, ko se je obetalo, da se temeljito premeni volilni red za državni zbor. Toda sedaj, ko je pododsek načrt zagledal beli dan, vidimo, da smo se varali. V tem oziru ostane še vse pri starem. Pomenljivo za mišljenje našega državnega zastopa je pa to, da dosedaj noben član v odseku ni opozoril na to napako pododsekovnega načrta. Vidi se tudi, da gospodje prav za prav razmer in potreb našega obrtnega stanu dobro ne poznajo. Lani se je bil od neke strani priporočil neki načrt, ki se je na to oziral, a sedaj je pa stvar pozabljena. To je pa zaradi tega obžalovanja vredno, ker ni pričakovati dobre obrtne zakonodaje, dokler ne pridejo v zbor zastopniki obrtnije. Sedaj se le preveč opaža, da mnogi poslanci niso dobro poučeni o obrtnih zadevah. Večina nima niti o namenu dokaza zmožnosti pravega pojma.

Seveda pričakovati ni, da bi se v tem oziru načrt popravil. Državni zbor bode imel dovolj drugih skrbi. Vlada bode vesela, če se v drugih stvareh doseže sporazumljenje mej strankami, a gotovo ne želi, da bi se še ta stvar spravila v pretres. S tem bi se volilna reforma seveda otežila. Levica bi gotovo ugovarjala taki preosnovi, kakor sedaj ugovarja razdelitvi pete kurije v dva razreda.

Levica je po svojih načelih za svobodno trgovino in nasprotuje vsakemu povečanju zastopstva interesov malih obrtnikov.

Pa kaj bomo govorili o tem, vsaj se še na manjše stvari ni oziralo. Kranjski deželni zbor je izrazil svojo ponižno željo, da bi se dal kranjski trgovski zbornici poseben poslanec. Ta želja je bila pač opravičena, če se pomisli, da volijo nekatere druge zbornice celo po dva državna poslanca. Če voli koroška, da celo ljubenska trgovinska zbornica poslanca, je pač le pravično, da bi tudi kranjska dobila svojega zastopnika v drž. zboru. Na to prošnjo se ni oziral pododsek in se zbornica najbrž tudi ne bode. Ko se je stavil dotični predlog v kranjskem deželnem zboru, se od nemške strani ni naravnost ugovarjalo, a navajal se je pomislek, da se s tem oteži in zamota volilna reforma, da torej tej želji ne bode mogoče vstreci. Pač prava težava mora biti pomnožitev državnih poslancev za jednega, ko se vender ne gre za nobeno novo načelo, ko že druge trgovske zbornice imajo svoje zastopnike.

Seveda nemško-liberalni stranki to ne ugaja iz dveh oziror. Zastopnik trgovinske zbornice kranjske bi bil Slovenec in v to pač ne more privoliti levica. Poleg tega pa imajo v kranjski trgovinski in obrtni zbornici večino slučajno obrtniki in zaradi tega vsi zagovorniki svobodne trgovine nasprotujejo temu, da bi naša kranjska trgovinska zbornica dobila isto veljavo, kakor jo ima koroška v političnem oziru. Seveda, ko bi nemški liberalci imeli v zbornici večino, bi ne imeli nobenega pomisleka, dati jej jeden državno-zborski mandat. Iz povedanega je vidno, da obrtni stan nima povoda, volilne reforme se veseliti.

Obrtne raznoterosti.

(Nove zgradbe v Ljubljani v minolem letu.) Lansko leto se je v ozemlju ljubljanskega mesta zgradilo 19 novih poslopij, pri 13 se je prizidalo nove oddelke, 24 se jih je prezidalo, 6 pa vzdignilo. Na barju se je zgradilo 7 novih poslopij. Primeroma se je torej le malo zidalo.

(Nedeljski počitek.) Piše se nam iz Notranjske: Pred kratkim izdalo je zopet ministerstvo naredbo o ne-

deljskem in prazniškem počitku v trgovinah. Za nas želane glasi se: V vsakem okraju, kjer biva manj, kakor 1000 prebivalcev, imajo se trgovine ob 3. uri popoldne vsak gospodov dan zapreti. Trafike, katere so združene s trgovinami, imajo se postavno tudi zapreti. Žal, da je ta naredba pri nekaterih trgovcih le na papirju; o tem se lahko prepriča, kdor potuje po deželi. Častno moramo

pa priznati, da so dosedaj skoraj izključno vsi veliki trgovci svoje prodajalnice o pravem zapovedanem času zaprli. Dobivajo se pa še vedno nekateri kramarji, sosebno na progi Reka-Št. Peter, ki se ne menijo niti za ministersko naredbo, še manj pa za oblastva, katera jih lahko prav strogo kaznujejo. Dalje so tudi kramarji, kateri spredaj duri in okna zapro, zadaj pa prav pridno prodajajo. V interesu stvari je treba to javno naglašati. Ne bilo bi napačno, ako bi okrajna glavarstva posebno

strogo zapovedala žandarmeriji, na to paziti, da se prodajalnice, osobito kramarjev, o pravem času zapro. Le potem bode mogoče, da se bode ministerska naredba tako izpolnjevala, kakor jo je ministerstvo mislilo.

(Tržaški peki in gostilničarji.) Zadruga pekov v Trstu je sklenila, da se zapro pekovske prodajalnice ob nedeljah ob dveh popoldne. Ta sklep ne ugaja gostilničarjem, kavarnarjem in prodajalcem kruha in se hočejo proti sklepu pekov pritožiti pri obrtnem oblastvu.

Volilna reforma in delavci.

Takoj po binkoštnih praznikih se je razkrila tajnost pododseka za volilno reformo. Prišel je s popolno izdelanim načrtom novega državno-zborskega volilnega reda. Ko smo pregledali ta načrt, smo se takoj preverili, da svetega Duha ni bilo zraven, kjer so ga kovali, sicer bi pač kaj tako nezmisljenega ne mogli podati svetu. Na vsem načrtu se vidi, da so imeli pri njem odločilno besedo možje, katerim je politična enakopravnost vseh državljanov trn v peti, ki si želé nazaj časov, ko je vladala tlaka in desetina.

Dosti delavci niso pričakovali od večine sedanjega državnega zbora, a še veliko manj se jim sedaj ponuja. Seveda kacic zares pravičnih in času primernih sklepov pač ni nikdo pričakoval od mož, katerim še Taaffejeva volilna reforma ni ugajala, dasi na nji ni najti druge napake, da je bila premalo radikalna.

Ko je bila nastopila sedanja vlada, je ministerski predsednik knez Windischgrätz obljubil, da bode vlada gledala, da razširi volilno pravico na tiste sloje, ki je še sedaj nimajo, zlasti pa na delavce. In kako je pa vlada držala svojo obljubo?

V načrtu, katerega je izdelal pododsek za volilno reformo in katerega je vlada priznala za svojega, se prepušča delavcem celih 13 poslancev, torej deset manj, kakor ne baš mnogobrojnemu češkemu veleposestniku. Kdor pozna važnost delavskega stanu v gospodarskem oziru, ta bode pač spoznal, da je odsek prav za prav hotel se le pošaliti z delavci. To se reče po besedah ministerskega predsednika, da se bode volilna pravica razširila zlasti na delavce.

Pa še ta bore volilna pravica, ki se je dala delavcem, se je na vse mogoče strani omejila. Pred vsem so se izključili vsi kmetijski delavci. Gospodje pododsekovi člani to s tem opravičujejo, da bi se sicer zanesel socialni demokratizem na deželo. Vodili so jih torej le politični in strankarski oziri, ne pa pravica, ki zahteva prav za vse tiste, ki nosijo tudi državna bremena. Sicer je pa strah pred socialnim demokratizmom pretiran in le domišljav. Če se ozremo po Evropi, povsod vidimo, da se socializem ni mogel razširiti po kmetih in pač ni povoda misliti, da bi v Avstriji bilo drugače. Nekateri socialistični nazori so pa tudi zdravi, kar priznavajo celo taki možje, kot je bivši avstrijski minister dr. Schäffle, katerega gotovo nikdo ne bode imel za nobenega prekucuha.

V Nemčiji in Franciji volijo tudi kmetijski delavci, pa zaradi tega vendar državi ne proti nobena nevarnost. Le v Avstriji imajo nekateri tak strah pred hlapci. Ne vemo, če dotičniki ne čutijo v sebi nobene uporne sile, da se tako bojé delavcev. Nam se dozdeva, da je v prvi vrsti temu to krivo, da se nekateri grajščaki bojé, da bi se kedaj ne razkrile razmere delavcev na njih graščinah. Veleposestniki imajo tudi več rudnikov in baš zaradi tega se ni v Avstriji razširila socialna zakonodaja na rudnike.

Volilna pravica se priznava le tistim delavcem, ki so zavarovani pri kaki bratovski skladnici ali bolniški blagajnici. Tacih delavcev je v Avstriji nad jeden milijon. Toda tudi tukaj se delajo silne in pomisleka vredne izjeme, ki jemljó dani pravici mnogo veljave. Tako se pred vsem zahteva, da mora vsak delavec, ki hoče voliti, najmanj dve leti že biti pri bolniški zavarovalnici ne-prestano zavarovan in mora biti v delu za časa volitve. Če se pomisli, da delavec ni stalen in je večkrat prisiljen iti iz jednega kraja v drugega iskat dela, ta določba pač jako krati delavsko volilno pravico. Pomisliti je pa zlasti, da nekateri delavci, tako zidarji, tesarji, pozimi nimajo dela in zatorej niso pri bolniški blagajnici zavarovani. Taki delavci, katerih je na tisoče v državi, bi torej vsled te določbe ne imeli volilne pravice. Pomisliti je, da se daje ob enem s tem v roke veliko moč delodajalcem. Lahko bodo vplivali na volitve. Odpustili bodo pred volitvami delavce iz dela, o katerih mislijo, da bi utegnili voliti, kakor bi jim ne ugajalo. Lahko se pripeti, da bode delodajalec ravno pred volitvami izval štrjk svojih delavcev, da jih le ob volilno pravico pripravi, posebno če bode imel za silo blaga že izdelanega. Po volitvi se bode pa ž njimi pobotal. Sploh delavec ne bode imel potrebne neodvisnosti, navezan bode bolj na jeden kraj, da volilne pravice ne izgubi, in to bode jako slabo vplivalo na plače.

Pa še neke druge določbe ne smemo pozabiti. Vsak nedelavec bode volil v kuriji malih davkoplačevalcev, ako plačuje le kaj davka. Pri delavcu, ki je zavarovan pri bolniški blagajnici, bode to drugače. Naj on plačuje tudi kak davek, ne pride pri volitvi mej davkoplačevalce, ako njegov davek ne znaša jeden goldinar. Voliti bode moral v delavski skupini. Vsekako je to za delavce poniževalno. Iz povedanega je razvidno, da volilna reforma ni izdelana za delavce, temveč proti delavcem, in bodo delavci le

veseli, ako nikdar zaton ne postane. V vseh delavskih krogih je morala vzbuditi največjo nevoljo. Zares najivni morajo biti gospodje, če so mislili, da bodo s tem delavce zadovoljili.

Avstrijski delavci zaradi tega ne bodo jenjali zahtevati svojih pravic, in gotovo pride čas, ko se izpolnijo njih opravičene želje. Zastonj se bodo upirale sedaj gospodujoče stranke, ako ne bodo odjenjale, jih pa bode stelo časa kolo.

Delavske raznoterosti.

(Okrajna bolniška blagajna ljubljanska) imela je v petek dne 7. t. m. v mestni dvorani svoj letošnji občni zbor, kateremu je kot obrtni komisar prisostvoval magistratni svetnik gosp. Šešek. Otvorivši zborovanje naznanil je načelnik gospod A. Klein, da je vsled katastrofe, ki je zadela naše mesto, tudi okrajna bolniška blagajna morala zapustiti svoje prostore ter si nasproti „Bavarskemu dvoru“ na Dunajski cesti zgraditi barako, kjer nadaljuje svoje poslovanje; vendar je upati, da jej bode mogoče, vrniti se vsaj do jeseni v prejšnje svoje prostore. Potem poročal je blagajnik gospod R. Branke o računskem zaključku za leto 1894, kateremu posnamemo, da je blagajna imela 29.161 gld. 62½ kr. dohodkov ter 27.144 gld. 47½ kr. stroškov; rezervni zaklad narasel je za 2017 gld. 15 kr. ter je znašal koncem leta 1894. 10.149 gld. 48½ kr. Članov je bilo največ meseca junija, in sicer 4071, razven teh pa 700 delodajalcev. Obbolelo je 1529 oseb, umrlo pa 43. Bolniščine in porodnih stroškov izplačalo se je 8579 gld. 28 kr., zdravnikom in za kontrolo bolnikov 2669 gld. 9 kr., za lečila in zdravila 1696 gld. 67 kr., oskrbovalnih stroškov bolnicam 1482 gld. 21 kr. in pogrebščine 678 gld. Na vsakega blagajničnega zdravnika prišlo je okolo 500 bolnikov. V 13 slučajih podaljšala se je bolniščina tudi čez 20 tednov. Po poročilu pregledovalnega odbora bil je računski zaključek brez ugovora odobren. V nadzorovalni odbor bili so izvoljeni gg. Oroslav Dolenc, Franc Jevnikar, Ludovik Klun, Ferdo Kršnik, Julij Šušteršič in Fran Tavčar; v razsodišče pa so bili per acclamationem zopet izvoljeni gg. Ivan Plantan (načelnik), Avgust Kremžar, Oton Pelan, Jakob Zalaznik in Ivan Zorman. Vsled predloga gospoda Breskvarja sklenil je končno občni zbor, naj se blagajniški prispevki v prihodnje jednotno zaračunajo za 26 delavnih dni v mesecu in naj se prispevki od 1. januarja 1896 naprej pobirajo za vsak mesec posebej. Potem zaključil je načelnik občni zbor.

(Delavska demonstracija za občno volilno pravico.) Dunajski socijalni demokratje so bili sklenili prirediti veliko demonstracijo proti nameravani volilni reformi in

za občno volilno pravico. Vladi je bilo to jako nepovoljno in je nameravani shod prepovedala. Vzlic temu se je zbralo v nedeljo dopoldne v Pratru nad 10.000 delavcev. Svobodova gostilna, kjer je imel biti shod, je bila zaprta, zato so se ustavili na vrtu gostilne „Tivoli“. Dr. Ellbogen je tukaj govoril in pozval delavce, da naj marširajo v Prater vsled vladne prepovedi in vstrajajo, dokler se ne ustreže rekurzu o prepovedi shoda. Posl. Pernersdorfer je na to imel oster govor proti vladi, ki krati politične pravice delavcem. Sedaj je prišla policija in razgnala delavce. Od tod so odšli delavci k „Črnemu medvedu“. Tudi tukaj je prišla policija razgnat delavce. Delavski agitator Danijel Feigl ni hotel pokoriti se policiji in so ga zaprli. Tudi drugi delavci niso hoteli se umakniti in poskušali Feigla iztrgati. Vsled tega je nastal poboj mej policijo in delavci. Delavci so kamnjali policiste. Po dolgem prizadevanju je policija le pripravila delavce, da so odšli v mesto. Pa tudi še pozneje so delavci imeli pretep s policijo. V vsem je policija zaprla 19 delavcev. Poškodovanih je bilo več policistov. Stražni nadzornik Kudernac je nevarno poškodovan, ker so ga v Pratru delavci prijeli. Policistu Vondri je nekdo vrgel kamen v hrbet. Policista Such in Čeh sta s palicami na glavi poškodovana. Zaprte so izročili deželnemu sodišču. Poškodovanega Kudernaca je potem obiskal ministerski predsednik v njega stanovanju. Vlada je jako nevoljna zaradi nedeljskih demonstracij. Ker se ne more odločiti za kakšno znatno razširjenje volilne pravice, pa misli že na izjemno stanje na Dunaju. Kaj poreče k temu Plener, ki je napadal grofa Taaffeja, da je pritiral do izjemnega stanja na Češkem; vlada, v kateri sedi on, si pa na Dunaju že v drugem letu svojega obstanka ne more drugače pomagati, kot z izjemnim stanjem.

(Stroji proti delavcem) Stroji so jako pomnjšali število delavcev v Združenih državah. Najhuje so prizadeti vsled novih strojev stavci in črkliveci, prvih je 41 %, drugih pa 50 % brez dela. Za njim sledé mizarji, krojači in peki. 35 % mizarjev, 33 % krojačev in 20 % pekov je brez dela.

Tržne cene v Ljubljani

12. junija t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	50	Špeh povojen, kgr.	—	60
Rež,	6	30	Sarovo maslo,	—	84
Ječmen,	6	40	Jajce, jedno	—	2
Oves,	7	20	Mleko, liter	—	10
Ajda,	6	80	Goveje meso, kgr	—	64
Proso,	7	—	Telečje	—	66
Koruza,	8	—	Svinjsko	—	70
Kroupir,	2	40	Koštrunovo	—	40
Leča,	11	—	Pisaneč	—	50
Grah,	10	—	Golob	—	20
Fižol,	11	—	Seno, 100 kilo	—	187
Maslo, kgr.	94	—	Slama,	—	169
Mast,	—	64	Drva trda, 4 metr.	—	7
Špeh frišen	—	58	„ mehka, 4 „	—	480

Pozor!

Svarilo!

Varujte se,

da ne bote opeharjeni pri nakupu sladne kave. Dobičkaželjni ljudje še vedno ponarejajo Kathreinerjevo kavo, zato ne jemljite drugih ko bele izvirne zavoje z napisom

„Kathreiner“.

Kathreiner-Knelppova sladna kava je edina zdrava in okusna primes k bobovi kavi, natorni pridelek v celih zrnih; vsaka škodljiva primes je izključena.

Loterijske srečke.

Gradec, dné 1. junija:	19, 73, 8, 18, 42.
Trst, dné 8. junija:	47, 26, 49, 42, 55.
Dunaj, dné 1. junija:	31, 17, 35, 1, 75.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
 po pošti.

TRADE-MARKE.

Najboljše kakovosti, blagodejen,
 oživiljajoč, krepien in zlasti sredstvo
 za vzbujanje teka je

Marijacejski liker

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
 3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic
 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri
 zabasanji, skaženem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden
 zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in
 otroke; raztvarja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju.
 — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v
 križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic
 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se
 dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

(14—27)

po najnižje cenah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in se poskuša.

IG. HELLER, DUNAJ

9/9 Praterstrasse Nr. 45

Bogato ilustrirani 192 strani osebni cenik v slovenskem
 in nemškem jeziku na zahtevanje takoj nastopi.
 Prevedenja se ilije.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13

(2—12)

priporočam slavnemu občin-
 stvu in prečastiti duhovščini
 svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih po-
 dob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo
 stroko spadajoče predmete
 na pr. stekleno, porcela-
 nasto belo in rujavo
 prsteno blago, raznovrstne
 svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave
 kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere
 imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevzemam tudi vsa steklarska dela pri stavbah
 ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

KATHREINER-

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

ČASTNI DIPLOM
 1891-1894
 8 ZLATIH KOLAJN

Posor: zahtevajte in jemljite
 le istinske zavoje s imenom
 „Kathrein“.

Najčistejši prirodni plod
 v celih zrnih,
 ki se ne daje posnovati.

Se dobi povsod: ½ Kile za 25 kr.

Kot sadomestilo za bobove kavo se priporoča
 zdravniških ženah, otrokom in bolnikom!

Najokumejša, edino zdravna in ob
 najcenejša priprava kakovostne kave!